

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
Кафедра дошкільної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри



Брежнева О.Г.

2019 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ПП.В.05 Соціально-правове забезпечення роботи логопеда**  
(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта  
(назва)  
спеціальність 012 Дошкільна освіта  
(код та найменування)  
спеціалізація Логопедія  
(назва спеціалізації)  
факультет філології та масових комунікацій  
(назва факультету)

2019– 2020 рік

Робоча програма

**Соціально-правове забезпечення роботи логопеда**

для студентів ОПП Дошкільна освіта

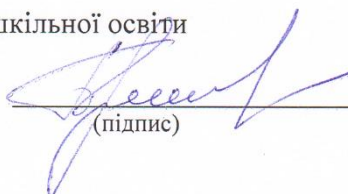
Спеціальністю (напрямом підготовки) **012 Дошкільна освіта**

Укладач: Бухало О.Л., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти  
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні **кафедри дошкільної освіти**

Протокол від “27” серпня 2019 року, № 1

Завідувач кафедри дошкільної освіти



(Брежнєва О.Г.)  
(прізвище та ініціали)

© Бухало О.Л., 2019 рік

© МДУ, 2019 рік

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка (шифр і назва)	Вибіркова	
Модулів – 2	ОПП: ПП.В.05 Спеціальність: <u>012 Дошкільна освіта</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <u>Портфоліо</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		2	2
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 2	Другий рівень вищої освіти: <u>магістр</u>	20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		41 год.	73 год.
		Індивідуальні завдання: 9/5 год.	
		Вид контролю: залік.	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 30:70

для заочної форми навчання – 15:85

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Мета курсу:** ознайомити студентів з соціально-правовим забезпеченням роботи логопеда та підготовка фахівців до організації соціально-правового захисту дітей взагалі та дітей-інвалідів зокрема.

### Завдання курсу:

- ознайомлення студентів з: законами та підзаконними актами, що стосуються реалізації прав та інтересів дітей; історією, сучасного вітчизняного і зарубіжного досвіду вирішення завдань соціально-правового захисту дітей взагалі та дітей-інвалідів зокрема; формами, методами та засобами правової просвіти родини та осіб, які опікуються дитиною з розладами мовлення; формами, методами та засобами консультування батьків та піклувальників стосовно осіб з важкими вадами мовлення; формами, методами та засобами соціально-правової підтримки родин піклувальників, які виховують інваліда;

- оволодіння вміннями й навичками: аналізувати основні законодавчі акти із захисту прав дітей та накопичувати нові знання із соціально-правового захисту особистості; характеризувати документи правового поля України, призначені захищати інтереси дітей; розкриття змісту законів та тлумачення їх на користь прав та інтересів дітей та їх батьків; ведення просвітницької роботи з родинами та піклувальниками дітей-інвалідів для роз'яснення проблем інвалідності; ознайомлення батьків та піклувальників із новими законами та підзаконними актами стосовно прав та гарантій розумово відсталих осіб з психофізичними вадами; здійснювати ознайомлення із системою правової підтримки родини та лікування осіб з психофізичними вадами в Україні; використовувати на практиці нормативно-правову базу державної допомоги інвалідам; відстоювати правові інтереси родин та осіб, які опікуються розумово відсталим інвалідом.

**Місце навчальної дисципліни в освітній програмі:** програма викладається для студентів спеціалізації «Логопедія»

**Передумови для вивчення дисципліни.** Успішне оволодіння програмою передбачає попереднє вивчення студентами таких навчальних дисциплін «Педагогіка загальна», «Педагогіка дошкільна», «Інклюзивна освіта», «Основи дефектології та логопедії», «Логоритміка», «Лікувальна педагогіка», «Актуальні проблеми організації освітнього процесу у ЗДО», «Юридичне і правове забезпечення дошкільної освіти».

**Результати навчання.** Формулювання результатів навчання для нормативних дисциплін базується на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою (програмних результатах навчання):

- Спілкуватися та представляти ефективно дослідницькі ідеї в усній та письмових формах перед фаховою і нефаховою аудиторією.
- Створювати та пояснювати нові знання шляхом проведення дослідження, розширювати передові напрями галузі знань, здійснювати публікації.
- Визначити етичні наслідки наукових досліджень та їх впровадження.
- Скласти список критеріїв, які необхідно взяти до уваги при складанні програми експерименту.
- Порівняти та співставити різні педагогічні технології.
- Визначити і сформулювати проблеми, які безпосередньо стосуються сфери рішень освітнього менеджменту.
- Оцінити основні області, які сприяють здобуттю професійних знань досвідченими викладачами.
- Планувати, виконувати та критично оцінювати свої лідерські якості й менеджмент при ефективній відповідній та раціональній зміні в середовищі роботи.
- Здатність працювати в групі продуктивно, відіграючи провідну роль в окремих випадках, головуючи під час дебатів та дискусій у міжнародній та мультикультурній групі.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати:** форми, методи та засоби правової просвіти родини та осіб, які опікуються дитиною з розладами

мовлення; форми, методи та засоби консультування батьків та піклувальників стосовно осіб з важкими вадами мовлення; основні вимоги до ведення логопедичної документації; основні нормативні документи з питань організації та діяльності логопедичної служби; права та обов'язки логопеда; **вміти:** аналізувати основні законодавчі акти із захисту прав дітей та накопичувати нові знання із соціально-правового захисту особистості; використовувати на практиці нормативно-правову базу державної допомоги інвалідам; застосовувати отримані в ході вивчення даної дисципліни знання під час роботи в освітніх закладах; вести логопедичну документацію відповідно до основних вимог; користуватися правами, наданими логопедам та виконувати обов'язки, покладені на них.

Зміст курсу передбачає проведення практичних занять та організацію самостійної (індивідуальної) роботи студентів. Практичні заняття уточнюють, конкретизують і систематизують знання, здобуті під час самостійної роботи, розвивають педагогічне мислення, вміння вести дискусію, робити повідомлення, доповіді. Самостійна робота студентів (вивчення літератури, виконання практичних завдань тощо) спрямована на поглиблене вивчення програмового матеріалу. Контроль за самостійною роботою здійснюється в усіх формах аудиторних занять, в процесі індивідуальної роботи зі студентами, при написанні ІНДЗ та заліку.

### **3. Програма навчальної дисципліни**

#### **Змістовий модуль І. Загальні питання соціально-правового захисту осіб з особливими потребами.**

##### **Тема 1 Вступ до проблеми соціально-правового забезпечення прав дитини.**

Історія погляду на місце дитини в суспільстві. Формування всесвітнього руху за права дитини. Принципи та цілі, покладені в основу світового руху за побудову світу, сприятливого для життя дітей. Від прав людини – до прав дитини: Женевська Декларація прав дитини (1959 р.) та Конвенція ООН про права дитини – основні нормативні документи щодо прав дітей: історичні відомості про створення документів; основні принципи Декларації прав дитини; структура та зміст Конвенції про права дитини Міжнародні та міжурядові інституції щодо забезпечення соціально-правового захисту дітей

##### **Тема 2 Реалізація прав та інтересів дітей в Україні.**

Історія та сучасність вирішення завдань соціально-правового захисту дітей в Україні, національні урядові звіти про дотримання прав дитини, заключні зауваження Комітету ООН з прав дитини в Україні. Характеристика документів правового поля України, призначених захищати інтереси дітей. Перелік та зміст законів і підзаконних актів України щодо забезпечення соціально-правового захисту дітей, їх тлумачення на користь прав та інтересів дітей та їх батьків. Громадські та урядові інституції щодо соціально-правового захисту дітей в Україні. Місце та функції Уповноваженого Верховної ради України з прав людини у соціально-правовому забезпеченні прав дітей.

##### **Тема 3 Соціально-правове забезпечення захисту дітей з вадами у психофізичному розвитку.**

Статус людей - інвалідів взагалі та дітей з обмеженими можливостями зокрема у суспільстві. Міжнародні документи та нормативні акти щодо статусу та права осіб з вадами у психофізичному розвитку. Нормативно-правова база України щодо соціально-правового забезпечення дітей з обмеженими можливостями. Спеціальні документи правового поля України, їх перелік, зміст та тлумачення на користь прав та інтересів дітей з вадами у психофізичному розвитку та їх батьків. Система правової підтримки родини та лікування осіб з психофізичними вадами в Україні.

##### **Тема 4 Практика соціально-правового забезпечення прав дітей взагалі та дітей з вадами у психофізичному розвитку.**

Державні і громадські інституції України щодо забезпечення соціально-правового хисту дітей. Механізми і шляхи захисту прав дітей. Судові і несудові методи захисту прав дитини. Індивідуальне та міждержавне право на звернення до Європейського суду з питань

захисту прав дитини та особливості його реалізації громадянами України. Несудові методи захисту прав дитини. Місце і роль соціального працівника, педагога, дефектолога-логопеда у здійсненні соціально-правового захисту дітей. Правова просвіта родини та осіб, які опікуються дитиною з розладами мовлення. Консультування батьків та піклувальників стосовно осіб з важкими вадами мовлення. Соціально-правова підтримка родин піклувальників, які виховують інваліда

### **Змістовий модуль II. Нормативно-правова база та документація логопеда.**

#### **Тема 5 Нормативно-правове забезпечення роботи логопеда.**

Наказ МОН «Про затвердження Положення про логопедичні пункти системи освіти». Про затвердження Порядку комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу. Наказ МОН, МОЗ № 240/165 від 27.03.06 року. Міністерство освіти і науки України. Наказ № 128 від 20.02.2002 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу». Наказ МОН «Про затвердження Типових штатних нормативів дошкільних навчальних закладів». Наказ МОН №1041 «Про забезпечення прав дітей-інвалідів та дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку». Положення про інклюзивно-ресурсний центр.

#### **Тема 6. Обов'язкова та додаткова документація логопеда.**

Журнали обліку дітей із зазначенням діагнозу та дітей, що очікують зарахування на індивідуальні логопедичні заняття. Картки мовленнєвого розвитку дітей. Складання плану індивідуальної роботи, занять у підгрупах. Порядок відрахування дітей з індивідуальних логопедичних занять. Особливості розподілу робочого часу логопеда. Направлення на ПМПК. Паспорт логопедичного пункту. Строки збереження документації.

#### **Тема 7. Підвищення ділової кваліфікації вчителя-логопеда.**

Підвищення ділової кваліфікації вчителя-логопеда: проблемна тема; участь у роботі методичних об'єднань, обласних семінарах; самоосвіта. Покращення оснащення логопедичного кабінету. Робота вчителя-логопеда влітку та у період канікул.

## **4. Структура навчальної дисципліни**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>Модуль 1</b>												
<b>Змістовий модуль I. Загальні питання соціально-правового захисту осіб з особливими потребами.</b>												
1.1. Вступ до проблеми соціально-правового забезпечення прав дитини.	8	2	-	-	-	6	10	-	-	-	-	10
1.2. Реалізація прав та інтересів дітей в Україні.	8	2	-	-	-	6	12	2	-	-	-	10
1.3 Соціально-правове забезпечення захисту дітей з	11	4	2	-	-	5	12	2	-	-	-	10

вадами у психофізичному розвитку.												
1.4 Практика соціально-правового забезпечення прав дітей взагалі та дітей з вадами у психофізичному розвитку.	11	4	2	-	-	5	12	2	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	38	12	4	-	-	24	46	6	-	-	-	40
<b>Змістовий модуль II.</b>												
<b>Нормативно-правова база та документація логопеда.</b>												
2.1. Нормативно-правове забезпечення роботи логопеда.	9	2	2	-	-	5	13	-	2	-	-	11
2.2. Обов'язкова та додаткова документація логопеда.	13	4	2	-	-	7	13	-	2	-	-	11
2.3. Підвищення ділової кваліфікації вчителя-логопеда.	11	2	2	-	-	7	13	-	2	-	-	11
Разом за змістовим модулем 2	32	8	6	-	-	22	39	-	6	-	-	33
<b>Усього годин</b>	<b>81</b>	<b>20</b>	<b>10</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>41</b>	<b>85</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>73</b>
<b>Модуль 2</b>												
ІНДЗ	9	-	-	-	9	-	5	-	-	-	5	-
<b>Усього годин</b>	<b>90</b>	<b>20</b>	<b>10</b>	<b>-</b>	<b>9</b>	<b>41</b>	<b>90</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>-</b>	<b>5</b>	<b>73</b>

### 5. Темы практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	1.1. Вступ до проблеми соціально-правового забезпечення прав дитини.	-	-
2.	1.2. Реалізація прав та інтересів дітей в Україні.	-	-

3.	1.3 Соціально-правове забезпечення захисту дітей з вадами у психофізичному розвитку.	2	-
4.	1.4 Практика соціально-правового забезпечення прав дітей взагалі та дітей з вадами у психофізичному розвитку.	2	-
5.	2.1. Нормативно-правове забезпечення роботи логопеда.	2	2
6.	2.2. Обов'язкова та додаткова документація логопеда.	2	2
7.	2.3. Підвищення ділової кваліфікації вчителя-логопеда.	2	2
Разом		10	6

### 8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	1.1. Вступ до проблеми соціально-правового забезпечення прав дитини.	6	10
2.	1.2. Реалізація прав та інтересів дітей в Україні.	6	10
3.	1.3 Соціально-правове забезпечення захисту дітей з вадами у психофізичному розвитку.	5	10
4.	1.4 Практика соціально-правового забезпечення прав дітей взагалі та дітей з вадами у психофізичному розвитку.	5	10
5.	2.1. Нормативно-правове забезпечення роботи логопеда.	5	11
6.	2.2. Обов'язкова та додаткова документація логопеда.	7	11
7.	2.3. Підвищення ділової кваліфікації вчителя-логопеда.	7	10
Разом		41	73

### 9. Індивідуальні завдання

**Індивідуальна навчально-дослідна робота** є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ захистом навчального проекту - портфоліо.

**Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)** з курсу – це вид науково-практичної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, висвітлює рівень опанування знаннями з корекційної педагогіки та практичними вміннями аналізувати досліджувану проблему, відображає певний рівень навчальної компетентності студента. З даної дисципліни студент виконує індивідуально-дослідне завдання (творчий проект) за результатами вивчення змістових модулів.

**Мета ІНДЗ:** самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

**Зміст ІНДЗ:** завершена практична робота у межах навчальної програми курсу «Теорія і спеціальна методика виховання дітей з вадами мовлення», яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час практичних занять і охоплює значний обсяг змісту навчального курсу. **Вид ІНДЗ** – портфоліо. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл.



### Система оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання, виконаної роботи	Максимальна бальна оцінка за критеріями
1	Обґрунтування актуальності обраної теми	1
2	Логіка викладення матеріалу	2
3	Визначення сучасного стану проблеми, її перспективність	2
4	Обізнаність у науковій та методичній літературі, широта представлених авторських позицій	2
5	Обґрунтування власної позиції	2
6	Оформлення роботи	1
	Разом	10

#### **Характеристика рівнів виконання ІНДЗ:**

**Високий рівень виконання (10-9 балів):** робота містить всі структурні компоненти. Найважлива висока аргументованість висновків. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Методичні поради і висновки ґрунтовні, логічні. Найважливе власне бачення проблеми дослідником, глибоке її знання. Науковий і фактичний матеріал оформлений аргументовано і доказово. Показані вміння самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати інформацію, користуватись джерелами інформації. Робота має творчий характер.

**Достатній рівень виконання (8 – 7балів):** Робота містить всі структурні компоненти. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Студент виявив знання в обсязі означеної проблеми. Володіє розумовими операціями аналізу, синтезу, узагальненням, вміє робити висновки. Матеріал роботи представлений логічно, обґрунтовано. Студент здатний самостійно опрацьовувати матеріал і оформлювати його у цілісну роботу, але не вистачає власних суджень, свого бачення щодо розв'язання обраної теми роботи.

**Середній рівень виконання (6 - 4 балів):** студент виявляє вміння працювати з науковими, методичними джерелами. Має утруднення в узагальненні, систематизації матеріалу. Методичні поради незмістовні. Відсутнє власне бачення розв'язання проблеми. Робота має більш описовий ніж аналітичний характер.

**Низький рівень виконання (3-0 балів):** Неякісне оформлення роботи. Студент відтворює незначну частину завдання, діє в межах поставлених умов, але виконання їх поверхове. Показує незнання спеціальної термінології. Не вміє здійснювати аналітичний опис наукового матеріалу. Має нечітке уявлення про проблему, що вивчається.

### 10. Методи навчання

Курс містить два змістові модулі, передбачає проведення практичних (семінарських) занять, а також організацію самостійної роботи студентів. Семінарські заняття (традиційні, комбіновані; практичні заняття), індивідуальні заняття (консультації, тестування), самостійна робота студентів з підручниками та іншою навчальною літературою. Методи навчання: словесні (бесіди, дискусії, інструктажі); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (самостійна робота, індивідуальна робота); проблемні (проблемне викладання, частково-пошукове, дослідне); інтерактивні (евристична бесіда, ділова гра, мозковий штурм, сензитивний та комунікативний тренінг, методи з використанням мультимедійних технологій тощо).

### 11. Критерії оцінювання

**Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків).**

**Поточний контроль** знань студентів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на семінарських заняттях та самостійну роботу.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінки
4	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
3	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
2	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
1	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

#### Доповнення виступу:

**2 бали** – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, навели власні аргументи щодо основних положень даної теми.

**1 бал** отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з даної теми та висловили власну думку.

**Складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу (за темами):** Програмою курсу визначений перелік ключових термінів, що розкривають зміст кожної теми.

**2 бали** нараховуються студентам, які не лише склали повний перелік визначених термінів з конкретної теми, а й можуть вільно розтлумачити їх зміст.

**1 бал** нараховуються студентам, які склали неповний перелік визначених термінів з конкретної теми і не можуть їх розтлумачити без конспекту.

#### Підготовка творчих завдань(есе, дайджест):

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки

на тему, передбачену робочою програмою. Головна мета есе – це самостійне викладення студентом на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми, питання.

Дайджест – це добір уривків з різних джерел на певну тематику. У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки.

**2 бали** отримують студенти, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки

**1 бал** отримують студенти, які в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків..

#### **Ведення конспекту першоджерел**

**2 бали** отримують студенти, які опрацювали всю необхідну обов'язкову літературу, засвоїли її основні теоретичні положення, вміють їх пояснити і розтлумачити.

**1 бал** отримують студенти, котрі опрацювали не всю необхідну літературу, не завжди розуміють її вихідні теоретичні положення, поверхово їх пояснюють.

Модульний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

### **Критерії поточної модульної оцінки знань студентів**

<b>Письмова контрольна робота або тестування</b>	<b>Критерії оцінки</b>
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно

	вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної в шкали.

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується заліком, становить за поточну успішність 80 балів, на заліку – 20 балів;
- при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	Відмінно	Зараховано
82-89	<b>B</b>	Добре	
74-81	<b>C</b>		
64-73	<b>D</b>	Задовільно	
60-63	<b>E</b>		
35-59	<b>FX</b>	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	<b>F</b>	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінку "**відмінно**", за європейською шкалою – A (див. шкалу оцінок), отримує студент за глибоке і повне опанування змісту навчального матеріалу, в якому він легко орієнтується, понятійного апарату, за вміння зв'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. Оцінка "**відмінно**" ставиться, коли студент самостійно набуває практичних навичок з питань дошкільної освіти, який глибоко засвоїв основні поняття, а також вміє раціонально застосувати отримані знання із врахуванням особливостей. Студент не повинен вагатися при видозміні запитання, повинен робити детальні та узагальнюючі висновки.

Оцінку "**добре**", за шкалою ECTS – B, отримує студент за повне засвоєння навчального матеріалу, володіння понятійним апаратом, орієнтування в вивченому матеріалі, свідоме використання знань для вирішення практичних завдань, грамотний

виклад відповіді, але у змісті і формі відповіді мали місце окремі неточності (похибки), нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента повинна будуватись на основі самостійного мислення.

Оцінку "**добре**", за шкалою ECTS – C, отримує студент за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.

Оцінки "**задовільно**", за європейською шкалою D, заслуговує студент, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, що справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент слабо знає структуру курсу, допускає помилки у відповіді, засвоїв і набув практичних навичок у використанні відомих методів обробки із застосуванням типових реалізації. Вагається при відповіді на видозмінене запитання, разом з тим студент володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.

Оцінки "**задовільно**", за шкалою ECTS – E, заслуговує студент за неповне опанування програмного матеріалу, але отримані знання і набуті практичні навички відповідають мінімальним критеріям оцінювання.

Оцінка "**незадовільно**", за шкалою ECTS – FX, виставляється, коли студент має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "**незадовільно**" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткових знань з курсу.

Оцінка "**незадовільно**", за шкалою ECTS – F, виставляється студенту за повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу або відмову від відповіді і передбачає повторне навчання студента з дисципліни. За повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу або відмову від відповіді за європейською шкалою виставляється оцінка F, яка передбачає повторне навчання студента з дисципліни.

## 12. Засоби оцінювання

В основі модульного контролю з дисципліни лежить накопичення оцінок (балів) за певний період навчання. Цей період включає різні види діяльності студента: роботу на семінарських заняттях, виконання тестів, модульних контрольних робіт, написання рефератів, підготовку творчих завдань та інше. Сума балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи кожного студента. За основу оцінювання досягнень студентів використана 100 - бальна шкала.

Модуль 1 - поточного тестування - передбачає відпрацювання студентами матеріалу семінарських занять за двома змістовими модулями, а також проведення тестування наприкінці кожного змістового модуля. Модуль 2 - індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) - передбачає перевірку і захист роботи за певною темою.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі засоби:

- **усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, доповіді, презентація рефератів тощо.

- **письмового контролю:** модульне письмове тестування, реферат, конспекти занять.

- **комп'ютерного контролю:** презентації доповідей та творчих проєктів.

- **самоконтролю:** самооцінка своїх знань, самоаналіз.

**Принципи контролю за успішністю:** пред'явлення єдиних вимог; об'єктивність, систематичність, системність, індивідуальний характер контролю; диференційований контроль.

**Функції контролю** (контрольна, навчально-виховна, організаторська, розвивальна, стимулювальна, управлінська, діагностична, прогностична).

**Форми контролю** - усне чи письмове опитування, колоквиум, полілог, семінар,

тестування, реферат, презентація, конспектування, складання анотацій, аналіз проведених занять тощо.

### 13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота							ІНДЗ	Залік	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			10	55	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
5	5	5	5	5	5	5			

### 14. Інструменти, обладнання програмне забезпечення

Для вивчення матеріалу дисципліни застосовуються аудіовізуальні (мультимедійні, презентаційні) технології, які підвищують наочність, інформативність у подачі інформації, дозволяють оптимізувати процес проведення занять.

### 15. Рекомендовані джерела інформації

#### Нормативно-правова:

1. Декларація ООН про права розумово відсталих осіб
2. Декларація прав дитини.
3. Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» (№ 2789-III від 15.11.2001.- ВВР, 2002, №10, ст.. 70).
4. Закон України про загальну середню освіту ( м. Київ, 13 травня 1999 р. № 651-ХІУ із змінами і доповненнями
5. Закон України про освіту (м. Київ, 23 травня 1991 р. № 1060-ХІІ із змінами і доповненнями
6. Закон України про охорону дитинства (м. Київ, 26 квітня 2001 р. № 2402-ІІІ із змінами і доповненнями)
7. Закон України про психіатричну допомогу. (ВВР, 2000, № 19, ст..143. Із змінами і доповненнями згідно із Законом № 1364-ІV (1364-14) від 09.12.2003, ВВР, 2004, № 15, ст..221).
8. Закон України про соціальну роботу з дітьми та молоддю (м. Київ, 21 червня 2001 р. № 1613-111 із змінами і доповненнями)
9. Кодекс про шлюб і сім'ю України ( Закон України № 2006-УІІ (2006а-07) від 20.06.69, ВВР, 1969, № 26, ст..204).
10. Конвенція ООН про права дитини, переказана дитиною// Права дитини: Посібник для журналістів. – Київ, 2002. – С.123.
11. Конвенція ООН про права дитини. – К.:PrintXPressTM, 1999.
12. Конституція України. Статті 3, 8, (. 22, 28, 29, 31, 32,41, 47, 55, 56, 68, 124.
13. Концепція спеціальної освіти осіб з психічними та фізичними вадами в Україні (витяги)
14. Кримінальний Кодекс України (вибрані статті) - ВВР, 2001, №25-26, с.131.
15. Наказ № 128 від 20.02.2002 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу»

16. Наказ МОН «Про затвердження Положення про логопедичні пунктисистеми освіти»

17. Наказ МОН «Про затвердження Типових штатних нормативів дошкільних навчальних закладів»

18. Наказ МОН №1041 «Про забезпечення прав дітей-інвалідів та дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку»

19. Правила опіки та піклування. Наказ Державного Комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерства освіти України, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства праці та соціальної політики України № 34/166,131/88 від 26.05.99.(Розділи 4,5,6) та рекомендації органам опіки та піклування)

20. Про затвердження Інструкції з обліку дітей і підлітків шкільного віку: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2000 р. № 646

21. Про затвердження Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах НАКАЗ Міністерства освіти і науки України від 20 грудня 2002 р. № 732 Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 8 січня 2003 р. за № 9/7330 Зміни тексту: Наказ зареєстровано №268/7609 10.04.2003МОН № 61 05.02.2003

22. Про затвердження Порядку комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу. Наказ МОН, МОЗ № 240/165 від 27.03.06 року. Міністерство освіти і науки України.

23. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347/2002

24. Сімейний Кодекс України (витяги)

25. Цивільний Кодекс України (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 980-ІУ (980-19) від 19.06.2003, ВВР, 2004, № 2, ст..6, № 1255-ІУ (1255-14) від 18.11.2003, ВВР, 2004, № 11, ст..140). – Глави 4, 6.

#### **Навчально-наукова:**

1. Бюлетень Незалежного дитячого медіа-центру „Голос дитини”, № 1 (березень 2002р.).

2. Вегера С.А. Аспекти праці та соціальної захищеності дітей в Україні. Міністерство праці та соціальної політики в Україні. – Київ, 2001., - С. 7. 18

3. Діти України про свої права. Попередні результати соціологічного опитування дітей віком від 9 до 17 років. – К.: Центр „Соціальний моніторинг” / ЮНІСЕФ, 2000.

4. Діяльність центрів соціальних служб для молоді в Україні: Сучасний стан і перспективи розвитку. – К.: ДЦССМ, 1999.

5. Емельянов В. Гражданское право Украины. Изд. Первое, Днепропетровск, УКОМА Пресс, 1994. – 144с.

6. Коваленко З.Д., Келим О.І., Кіященко Г.В., Тайсумов В.В.Твої права: Порадник для громадян та громадських організацій із захисту своїх прав. - Полтава, 2004. – С. 3-7

7. Конвенція про права дитини: Заключні зауваження Комітету з прав дитини: Україна: Інформаційний бюлетень Представництва ООН в Україні. Спеціальний випуск. – 31 березня 1996 р.

8. Кузьменко О.Д., Оніщенко О.В., Хомініч М.І. Як захистити права неповноправних осіб на власність. – Суми: БО „Агенція сприяння соціальним послугам№. – 2004. – 60 с.

9. Олексюк Н.С. Впровадження технологій соціальної роботи у проактику// Соціальна робота в Україні: теорії та практика: посібник ... працівників ССМ. –Четверта частина/ За ред. А.Я. Ходорчук. – Київ: ДЦССМ, 2003. – С.30-50.

10. Понятійно-термінологічний словник соціальної роботи. – Ужгород: УНУ:”Мистецька Права дитини: Посібник для журналістів. – Київ, 2002. – С.8-22.

11. Савельєва Н.М. соціально-правове забезпечення: Програма та інструктивно-методичні матеріали з курсу для студентів спеціальності 6.010100 – Дефектологія. Логопедія. – Полтава, 2006 – 30 с.

12. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю. Трубавіна І.М. Навчальний посібник.- К.: ДЦССМ, 2003.

13. Тематична держана доповідь про становище дітей в Україні: Праця дітей в Україні. – Київ, 2001.

14. Хавеман Р., Війєрс М. Огляд законодавства про боротьбу з торгівлею людьми в Україні: 2001: Доповідь на запит Міжнародної організації з міграції (МОМ). – Київ, 2001. – 95с. – С.54-84.-

15. Чиж Эльжбета. Права ребенка: Что надо знать, прежде чем говорить о правах ребенка – Хельсинкский Фонд по Правам Человека.

16. Шость Н.В., Козир М.К., Ситник О.М. Енциклопедія правового захисту неповнолітніх. – Київ, 1997.

**Інтернет-джерела:**

[www.unicef.org.protection/index.ptmi](http://www.unicef.org.protection/index.ptmi) (Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ))

[www.crin.org](http://www.crin.org) Сайт інформаційної мережі з прав дитини

[www.europeanchildrensnetwork.org](http://www.europeanchildrensnetwork.org) Євронет, Європейська дитяча мережа

[www.efcw.org](http://www.efcw.org) Європейський форум за дитячий добробут

[www.hri.cf/children/ThematicIndex.shtml](http://www.hri.cf/children/ThematicIndex.shtml) Інтернет з прав людини.

[www.unicef.org.publications/index\\_24432.html](http://www.unicef.org.publications/index_24432.html) ЮНІСЕФ. Доповідь „Становище дітей світу в 2005 році”.

[www.undp.org/rbec](http://www.undp.org/rbec) Регіональне бюро ООН для країн Європи та СНД

[www.savehechildren.net/homepage](http://www.savehechildren.net/homepage) (Міжнародний альянс з порятунку дітей)



